

PEDAGOGICAL SCIENCES

METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS REGARDING THE PRACTICAL IMPLEMENTATION OF INTERACTIVE TECHNOLOGY FOR THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE SYSTEM OF METHODOLOGICAL WORK OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6937840>

Shabala Y.

Senior lecturer at the Department of Philosophy and Adult Education of Postgraduate Education, Central Institute SIHE «University of Education Management», NAES of Ukraine

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРАКТИЧНОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Шабала Ю. А.,

старша викладачка кафедри філософії і освіти дорослих ЦІПО, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Україна, м. Київ

Abstract

The article is devoted to the problem of practical implementation of interactive technology for the professional development of primary school teachers in the system of methodical work of general secondary education institutions. Based on the results of the research, methodical recommendations regarding the practical implementation of interactive technology for the professional development of primary school teachers in the system of methodical work of general secondary education institutions are substantiated.

Анотація

Стаття присвячена проблемі практичного запровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти. На основі результатів дослідження обґрунтовано методичні рекомендації щодо практичного запровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

Keywords: professional development of primary school teachers, methodical work system of general secondary education institutions, interactive technology of professional development of primary school teachers.

Ключові слова: професійний розвиток учителів початкової школи, система методичної роботи закладів загальної середньої освіти, інтерактивна технологія професійного розвитку учителів початкової школи.

Вступ. Проблема професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти є досить актуальною та вагомою на сучасному етапі реформування системи освіти України. Виникає потреба у пошуку нових підходів до оновлення змісту, форм, методів, проєктів та технологій професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти. Визначальною особливістю змін, які відбуваються в освіті України, є перехід до навчання за концепцією Нової Української школи (НУШ), спрямованого на формування в учнів здатностей творчо діяти, отримувати знання та застосовувати їх на практиці [3]. Відповідно до цієї концепції, зміна мети системи освіти вказує на потребу коригування методик і технологій навчання, змісту зі спрямуванням на формування світогляду та особистих ціннісних орієнтацій, умінь самостійної підготовки, самонавчання, критично мислити, здатностей до самопізнання і самореалізації, користуватись засобами інформаційних технологій.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Актуальними проблемами і перспективами розвитку післядипломної і педагогічної освіти в умовах розбудови НУШ займалися такі дослідники як Л. Базиль, Ю. Завалевський, В. Зелюк, В. Кремень, В. Огнев'юк, В. Олійник, М. Кириченко, О. Отич, Т. Сорочан, О. Бондарчук, Н. Діденко, Л. Сергеева, В. Сидоренко, Н. Клокар, М. Скрипник., Л. Хомич та інші. Професійний розвиток учителів Нової української школи вивчався провідними вітчизняними вченими та практиками, серед яких: Н. Бахмат, Н. Бібік, Н. Гущина, О. Савченко, Т. Сорочан, В. Сидоренко, А. Черній. Нові технології професійного розвитку педагогів висвітлені у працях Н. Гавриш, В. Кременя, О. Пометун, С. Сисоєвої, М. Скрипник, Т. Сорочан, С. Харченко та ін. Зарубіжний досвід професійного розвитку педагога вивчали Н. Бідюк, Н. Мукан, Л. Пуховська, Г. Яремко тощо. Теоретико-практичні засади організації методичної роботи розглянуто та досліджено у працях Г. Данилової, С. Крисюка І. Жерносека, Б. Тевліна;

методична робота в системі післядипломної педагогічної освіти та курсів підвищення кваліфікації – у працях Н. Клокар, В. Кременя, Н. Любченко, В. Олійника, В. Павленко, Н. Протасової, М. Скрипник, Т. Сорочан тощо.

Аналіз наукових джерел свідчить про посилення уваги науковців до професійного розвитку педагогів, запровадження нових форм, методів, проєктів та технологій професійного розвитку педагогів, професійного розвитку педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти та курсів підвищення кваліфікації в цілому. Проте в умовах сьогодення виникає необхідність розробки у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти не лише нових форм, методів, проєктів та технологій спрямованих на професійний розвиток вчителів початкової школи, а й надання методичних рекомендацій щодо їх практичного запровадження.

Мета статті полягає в обґрунтуванні методичних рекомендацій щодо практичного запровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел з теми дослідження, результати педагогічного експерименту та власний досвід дали змогу узагальнити та систематизувати основні чинники, які позитивно впливають на професійний розвиток учителів початкової школи. Зазначені рекомендації ґрунтуються на засадах особистісного, індивідуального, діяльнісного, компетентнісного, андрагогічного, системного, акмеологічного підходів. Враховуючи актуальність дослідження, запити суспільства з метою позитивної динаміки професійного розвитку учителів початкової школи пропонуємо наступні методичні рекомендації щодо практичного запровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

Отже, нами розроблено методичні рекомендації, що ґрунтуються на визначених педагогічних умовах та апробованій моделі інтерактивної технології професійного розвитку учителів ПШ у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

Пропонуємо здійснити такі етапи щодо запровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти:

1. Вивчити стан проблеми професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

2. Визначити критерії та показники рівня сформованості професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

3. Зробити підбір діагностичного інструментарію та оновити рамку професійного розвитку учи-

телів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти відповідно до нових вимог суспільства.

4. Вивчити запити та потреби учителів початкової школи щодо професійного розвитку у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

5. Адаптувати модель інтерактивної технології професійного розвитку у системі методичної роботи ЗЗСО та технологію її впровадження.

6. Створити сприятливі педагогічні умови щодо реалізації моделі інтерактивної технології професійного розвитку у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти та технології її впровадження.

7. Розробити нові і вдосконалити наявні діагностичні методики для оцінювання рівня сформованості професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи.

8. Проаналізувати та здійснити корекцію отриманих результатів.

9. Здійснити рефлексію (усвідомлення результатів навчання, самоаналіз власного практичного досвіду, знань про сутність, зміст, ознаки, механізми професійного розвитку).

10. Зробити перспективи подальших наукових розвідок.

Професійний розвиток учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти потребує широкого спектру освітніх заходів у сфері формальної освіти (курси підвищення кваліфікації, зокрема спецкурси, вебінари, семінари тощо); неформальної освіти (тренінги, конференції, семінари, вебінари, майстер-класи, коворкінги, проєкти професійного розвитку, дистанційні курси тощо) та інформальної освіти (самоосвітня діяльність засобами масових відкритих онлайн – курсів, взаємодія та спілкування у віртуальних спільнотах, обмін досвідом тощо).

На сучасному етапі освіта розглядається як відкритий процес, що відбувається не тільки у спеціалізованих для навчання закладах і не тільки під керівництвом викладачів-професіоналів, а й всюди, зокрема під впливом тих фахівців, які мають певний досвід і намагаються передати його іншим [2].

Основні положення дисертаційного дослідження на тему: «Професійний розвиток учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти» (Ю. А. Махновець, науковий керівник Т. М. Сорочан) упродовж 2017 – 2020 років було впроваджено в освітній процес Волинського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка без номера), Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 069 від 14.02.2020 р.), Центрального інституту післядипломної освіти, м. Київ (довідка № 19-03/04 від 20.01. 2022 р) відділу освіти, культури, молоді та спорту Андрушківської сільської ради Попільнянського району Житомирської області (Довідка №51/01-37 від 13.02.2020), відділу освіти Попільнянської селищної ради (Попільнянської ОТГ) (довідка №01-21/130 від 04.03.2020), Бучанського НВК «СЗОШ І-ІІ ЗОШ І-

III ступенів» №4 м. Буча (довідка №510 від 08.12.2020), Княгининівського НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів – Дошкільний навчальний заклад» (довідка № 54/05-14 від 05.02.2020 р.), Української спеціалізованої ЗОШ I-III ступенів №2 з поглибленим вивченням окремих предметів Обухівської районної ради Київської області (довідка без номера).

В арсеналі науково-методичних напрацювань для професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти впроваджено: тренінг «Нова українська школа. Особливості організації освітнього середовища», методичний семінар «Педагогіка партнерства: реалії та перспективи», круглий стіл «Педагогіка партнерства як складова інноваційного освітнього простору закладу», майстер-клас «Нетворкінг – сучасний аспект взаємодії з батьками», ділова гра «Медіаосвіта в Новій українській школі: що потрібно знати батькам, учителям та учням», чек-лист «Розвиток навчальної компетентності педагогів НУШ щодо підготовки до уроку в Новій українській школі», вебінар «Форми і методи навчання учнів в умовах воєнного стану», спецкурси та семінарські заняття за темами: «Особливості організації освітнього середовища в умовах реалізації Концепції НУШ», «Професійний розвиток педагогічних працівників у системі методичної роботи», «Професійна компетентність педагогів НУШ», «Професійний розвиток педагогічних працівників у процесі супервізії».

Досвід організації апробованого тренінгу «Нова українська школа. Особливості організації освітнього середовища» для вчителів початкової школи засвідчив його продуктивність, оскільки така форма неформальної освіти ґрунтувалась на активній творчій діяльності, формувала здатність до використання практичних умінь і навичок, сприяла загальнокультурному та професійному розвитку, задовольнила соціально-комунікативні та інтелектуальні потреби, стимулювала до професійного самовдосконалення та підтвердила необхідність впровадження в практику неформальної педагогічної освіти.

За запитом учителів початкової школи було запроваджено спецкурси «Особливості організації освітнього середовища в умовах реалізації Концепції НУШ», «Професійний розвиток педагогічних працівників у системі методичної роботи». Актуальність спецкурсу «Особливості організації освітнього середовища в умовах реалізації Концепції НУШ» визначалась освітніми викликами XXI століття, зокрема: запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»; необхідність формування навичок XXI століття у здобувачів освіти; зростання уваги до методології навчання; цифровізація системи освіти.

Спецкурс містив теми, які ознайомили слухачів з особливостями організації освітнього середовища в умовах реалізації Концепції «НУШ» та інноваційними практиками організації освітнього середовища, спрямованих на удосконалення процесу і

результатів навчання здобувачів освіти. Матеріали спецкурсу було спрямовано на розвиток методологічної, професійно-педагогічної, дидактичної та андрагогічної компетентностей педагогічних працівників. Розроблено проблемно-пошукові запитання і завдання для самостійної та індивідуальної роботи слухачів.

Актуальність спецкурсу «Професійний розвиток педагогічних працівників у системі методичної роботи» визначалась тим, що в умовах реформування системи освіти професійний розвиток педагогічних працівників є одним із основних завдань у процесі забезпечення сучасного рівня якості освіти. За концепцією «Нова українська школа» сучасна школа потребує вчителя нового формату, який виконує в освітньому процесі роль наставника, фасилітатора, консультанта, має академічну свободу, організовує дитиноцентрований процес та навчається неперервно впродовж життя. Спецкурс містить теми, які ознайомили слухачів з термінологічним апаратом проблеми професійного розвитку педагогічних працівників у системі методичної роботи, методологічними підходами до професійного розвитку педагогічних працівників та системою методичної роботи як середовища професійного розвитку педагогічних працівників.

Матеріали спецкурсу було спрямовано на розвиток методологічної, професійно-педагогічної, дидактичної та андрагогічної компетентностей педагогічних працівників. Розроблено проблемно-пошукові запитання і завдання для самостійної та індивідуальної роботи слухачів.

Процес розроблення тем та спецкурсів в якості підґрунтя отримав: ресурсний підхід (максимально використовувався професійно спрямований потенціал навчальних матеріалів, які спрямовано забезпечують підготовку вчителів початкової школи відповідно до Державного стандарту); принцип індивідуалізації (розглядали формування професійної компетентності в площині формування індивідуальної траєкторії навчання кожного слухача); принцип випереджаючого навчання (орієнтування процесу підготовки на сучасні засоби пошуку і самостійний аналіз інформації, критичне осмислення навчального матеріалу в різних форматах тощо).

Відповідно до запитів та результатів опитування протягом 2018-2019 рр. був проведений методичний семінар «Педагогіка партнерства: реалії та перспективи», який включав в себе такі методи роботи: круглий стіл «Педагогіка партнерства як складова інноваційного освітнього простору закладу», майстер-клас «Нетворкінг – сучасний аспект взаємодії з батьками», ділова гра «Медіаосвіта в Новій українській школі: що потрібно знати батькам, учителям та учням», учасниками якого були учителі початкової школи закладів загальної середньої освіти. Метою заходу було ознайомити учасників семінару з актуальними проблемами Нової української школи як основи національної освітньої реформи; розширити знання учасників про педагогіку партнерства як складової інноваційного освітнього простору закладу; підвищити рівень професійних компетентностей щодо планування

розвитку шкіл в напрямку розбудови педагогіки партнерства; сформувати навички ефективної взаємодії з учнями, батьками, колегами у закладі за допомогою нетворкінгу; сприяти ціннісному сприйняттю педагогами освітнього процесу Нової української школи; забезпечувати професійний розвиток педагогів шляхом підвищення рівня методичної компетентності.

Мета круглого столу «Педагогіка партнерства як складова інноваційного освітнього простору закладу»: супровід професійного розвитку педагогів через впровадження та вдосконалення педагогіки партнерства як однієї з компетентностей сучасного педагога; мета майстер-класу «Нетворкінг – сучасний аспект взаємодії з батьками»: супровід професійного розвитку педагогів за допомогою впровадження нетворкінгу як сучасного аспекту взаємодії з батьками; мета ділової гри «Медіаосвіта в Новій українській школі: що потрібно знати батькам, учителям та учням»: мотивувати учасників розвивати нові медіаосвітні компетентності, навчити встановлювати партнерські відносини з батьками за допомогою медіаосвіти та надання методичних рекомендацій щодо реалізації основ медіаграмотності в освітній простір Нової української школи. Довід організації методичного семінару із застосуванням різних методів роботи підтвердив актуальність та практичну значущість.

Під час проведення освітнього коворкінгу з онлайн-трансляцією «Чек-лист ключових компетентностей педагога нової української школи» (9 квітня 2019 року) ініціатором якого виступила кафедра філософії і освіти дорослих ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України був презентований чек-лист «Розвиток навчальної компетентності педагогів НУШ щодо підготовки до уроку в Новій українській школі». При складанні чек-листа ми орієтувалися на ключові компетентності для навчання впродовж життя у «Рекомендаціях Європейського парламенту та Ради (ЄС) (від 17 січня 2018 року). Цей чек-лист допоміг учителям початкової школи ознайомитися із новітніми науково-обґрунтованими відомостями з педагогіки та психології, досвідом інших вчителів, сучасними матеріалами з педагогічної, науково-технічної та методичної літератури, зібрати наочно-технічне та дидактичне оснащення до уроку, кейси на урок, бути завжди в тренді методичних новинок, а найголовніше – скласти сучасний план-конспект до уроку в Новій українській школі.

В умовах воєнного стану в Україні був проведений вебінар «Форми і методи навчання учнів в умовах війни» 5 травня 2022 року в межах акції "Переможні обрії освіти" (спікерка від кафедри філософії і освіти дорослих – ст. викл. Шабала Ю. А.). На вебінарі було присутньо понад 200 осіб з різних регіонів України: м. Київ, Київська обл., Полтавська обл., Одеська обл., Чернівецька обл., Львівська обл., Хмельницька обл., Тернопільська обл., Сумська обл., Черкаська обл.

Зміст вебінару спрямований на розвиток професійно-педагогічної та соціально-психологічної

компетентностей педагогічних, науково-педагогічних працівників та працівників психологічних служб щодо теоретичних і практичних аспектів реалізації форм та методів роботи з учнями в умовах воєнного стану.

Під час вебінару були розглянуті питання щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, а саме: особливості синхронного та асинхронного режимів; зацентовано увагу на варіативність форм та методів навчання учнів з використанням різних веб-ресурсів для дистанційного навчання; здійснено рефлексію та зворотній зв'язок за допомогою інструментарію платформи (загального чату) в режимі реального часу.

Матеріали вебінару були розміщені на YouTube каналі ДЗВО «Університету менеджменту освіти» НАПН України за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=qqxJxe2UEuE>, що розширило можливості професійного розвитку цільової аудиторії.

Упровадження різноманітних форм роботи надало змогу поглибити психолого-педагогічні та методичні знання, вдосконалити інноваційну діяльність та підвищити її ефективність, а також активізувати творчий потенціал вчителів початкової школи, створити умови для проведення власне його дослідно-експериментальної роботи.

Основними формами інтелектуальної продукції вчителів можуть бути: авторські програми, положення, концепції, навчально-методичні комплекси тощо.

Важливими залишаються стратегії допомоги вчителям початкової школи у реалізації нових ідей професійного розвитку у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти. Для вчителів реалізація нової ідеї — це не просте рішення, а скоріше питання з'ясування того, чи слід, коли і як включити цю нову ідею до поточної системи практики, яка вже є задовільною, а також може бути значною мірою звичною [1].

На основі науково-методичних розвідок та спираючись на власний практичний досвід доцільним та дієвим для позитивної динаміки професійного розвитку учителів початкової школи також буде створення науково-методичного кейсу «Set of competencies», що передбачає створення інтелектуальних професійних компетентностей (наявний та бажаний досвід), індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (розробка індивідуального плану професійного розвитку, який включає формальну, неформальну та інформальну освіту) та реалізації індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (самостійне удосконалення своїх компетентностей на практиці та відтворюваність у різних умовах).

Таким чином, на рівні закладів загальної середньої освіти варто забезпечити: оновлення змісту діяльності професійної спільноти (раніше – методичного об'єднання учителів початкової школи) орієнтованого на професійний розвиток учителів початкової школи; створення інноваційного інформаційно-освітнього середовища у системі методичної

роботи; реалізацію індивідуальної траєкторії професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи; залучення учителів початкової школи до інноваційних форм методичної роботи; системну взаємодію методичних установ у вертикалі: МОН – ОІПП – ТГ – ЦПРПП – ЗЗСО – професійні спільноти.

У змішаних умовах навчання пропонуємо скористатися авторською інтелект-картою «Професійний розвиток педагогів: підбірка сервісів для дистанційного навчання» за посиланням: <http://surl.li/bxyfs>

Висновок. Отже, врахування розроблених методичних рекомендацій щодо практичного запровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти сприятиме позитивній динаміці професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти.

STUDY OF LINGUOCULTURAL FEATURES OF SUPERSTITIONS AND OMENS WITH DIFFERENT THEMATIC BASIS IN THE COURSE OF TEACHING SPANISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6937795>

Yamschikov S.,
bachelor of linguistics
Menshakova N.

PhD of philology, Associate Professor of Perm State National research University

ИЗУЧЕНИЕ ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ СУЕВЕРИЙ И ПРИМЕТ С РАЗНОЙ ТЕМАТИЧЕСКОЙ ОСНОВНОЙ В КУРСЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ИСПАНСКОГО ЯЗЫКА

Ямщиков С.Ю.
бакалавр лингвистики
Меньшакова Н.Н.

кандидат филологических наук, доцент Пермского государственного национального исследовательского университета

Abstract

The article presents a methodology for the study of superstitions and omens and their linguocultural features in the course of teaching Spanish at an advanced level. The emphasis places on identifying the key meanings and functions of paremias. Such a detailed analysis of paremias, followed by their translation and selection of an analogue in Russian, allows students to identify the main cultural significances of the paremias and to view them through the prism of their own culture.

Аннотация

В данной работе представлена методика изучения суеверий и примет и их лингвокультурных особенностей в курсе преподавания испанского языка на продвинутом уровне. Акцент был сделан на выявлении ключевых значений и функций паремий. Подобный детальный разбор паремий с последующим переводом и подбором аналога на русском языке позволяет обучающимся выявить основные культурные значения паремиологических единиц и рассмотреть их через призму собственной культуры.

Keywords: paremia, supersticion, omen, linguoculture, linguodidactics

Ключевые слова: паремии, суеверия, приметы, лингвокультура, лингводидактика

Вводная часть

При изучении иностранного языка очень важен лингвокультурный аспект, потому что для полного овладения иностранным языком необходимо знание его фольклора. Языковые единицы, обладающие лингвокультурной ценностью, зачастую ла-

Список літератури:

1. Kennedy M. M. How does professional development improve teaching? Review of Educational Research, 86, 2016. P. 945–980.

2. Десятов Т. М. Філософські засади неперервної освіти. Порівняльна професійна педагогіка. 2011. № 2. С. 6–17.

3. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / Упорядники: Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова [та ін.]; заг. ред. М. Грищенко // К.: МОН України, 2016. 40 с.

4. Сорочан Т. М., Шабала Ю. А. Post-впровадження інтерактивної технології професійного розвитку учителів початкової школи у системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти. Імідж сучасного педагога, 3 (204). 2022. С. 29–37. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731137/>

кунарны, что вызывает трудность при их интерпретации. Поэтому изучение таких единиц необходимо включать в программу освоения иностранного языка как в школьном образовании, так и в вузе. Знание данных единиц также служит совершенствованию переводческих компетенций.